

دوره ششم تقویمیه

مذاکرات مجلس

شماره

۱۸۹

جلد

۲۲۴

تاریخ تأسیس آذر

۱۳۰۵

جک یله در شنبه ۲۸

اسفند ماه ۱۳۰۶

مطابق ۲۶ رمضان المبارک

۱۳۴۶

مندرجات

فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی

خواهد بود

پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود.

مطبعة مجلس

قیمه اشتراك

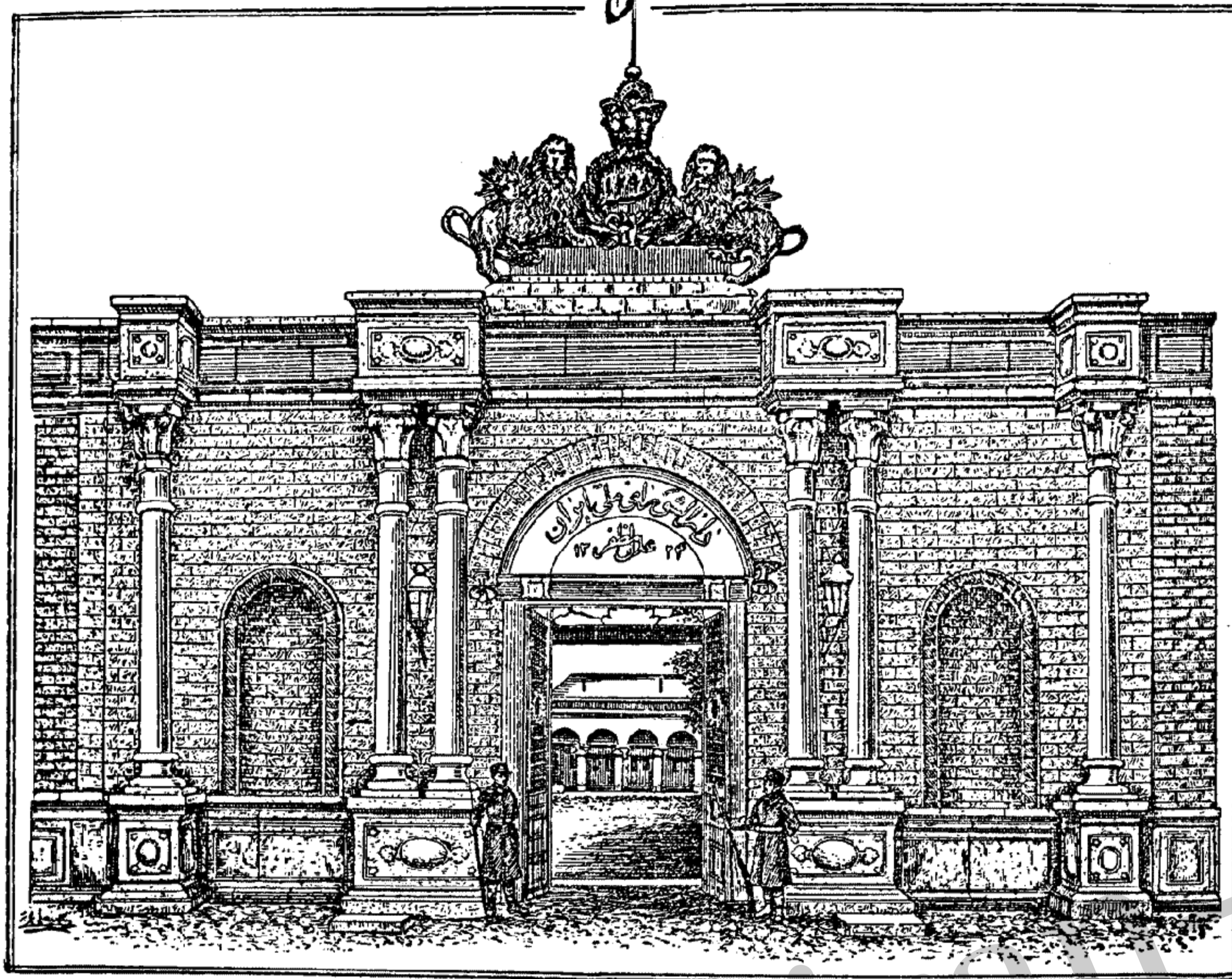
داخله ایران سالیانه ده تومان

خارجه « دوازده تومان

قیمه تک شماره

یک قران

فهرست مندرجات

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس ليله دو شنبه ۲۸ اسفند ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۶ رمضان المبارک ۱۳۴۶

جلسه ۲۲۴

(مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته ریاست آقای
 نقی زاده نایب رئیس تشکیل گردید)
 (و صورت جلسه ليله یکشنبه ۲۵ اسفندماه
 را آقای بنی سلیمان قرائت نمودند)

غائب با اجازه جلسه قبل
 آقای بجی خان زنکنه
 غائبین بی اجازه جلسه قبل
 آقایان: دکتر سنک - شیروانی - اسدی - حاج میرزا

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	تصویب مرخصی آقایان افخمی - قوام - طلوع - بقوانی - مقدم - امیر اسدالله خان عامری	۳۹۸۰	۳۹۸۲
۲	بقیه شور نسبت بجزر کتیبون قوانین عدلیه راجع به قطع دعاوی از طریق حکمیت	۳۹۸۲	۳۹۹۴

www.iranarchive.com

حبیب‌الله امین - اعظمی - بالیزی - قوام شیرازی - مهدوی
طباطبائی و کیلی - حاج حسن آقا ملک - جوانشیر - میرزا
حسن خان وثوق - محمود رضا - دیوان بیکی - افخمی -
حاج غلامحسین ملک - آیه الله زاده اصفهانی
دیرآمدگان بی اجازه جلسه قبل

آقایان: خطیبی - شریعتزاده

نایب رئیس - آقای عمادی

عمادی - بنده دو فقره عرض دارم یکی در صورت
مجلس که حالا عرض میکنم و یکی هم در دستور که
يك تقاضائی است که پیشنهادش میشود. اما در صورت
مجلس نوشته اند آقای دکتر سنك غائب بی اجازه است
در حالیکه توسط بنده بواسطه عذر موجهی که بعرض
رسید استجازه شرف داده شده است بمقام ریاست
این است که حالا تذکر دادم که بعد از آنکه بکمیسون
عرایض رفت معتذر به عذر موجه باشند اما موضوع
دیگر راجع بدستور است که اگر اجازه میفرمائید حالا
و الا در موقعش عرض میکنم.

نایب رئیس - آقای زوار

زوار - راجع به خبر مرخصی آقای دکتر سنك
چون چند جلسه است که کمیسون عرایض تشکیل نشده
خبرش در آنجا مانده البته بعد از تشکیل اجازه داده
خواهد شد

نایب رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - آقای خطیبی در جلسه قبل کسالت
داشتند و بوسیله بنده از مقام ریاست استجازه کردند
کتباً هم بعرض رسید استدعا میکنم مقرر فرمایند در صورت
جلسه اصلاح کنند

نایب رئیس - آقای عباس میرزا

عباس میرزا - آقای آیه الله زاده را در جلسه قبل
غائب بی اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان کسالت
داشتند و تقاضای اجازه هم با تصدیق طبیب کرده اند.

نایب رئیس - صورت مجلس مخالفی ندارد؟
جمعی از نمایندگان - خیر دستور
نایب رئیس - صورت مجلس تصویب شد
وزیر مالیه - خاطر محترم آقایان مستحضر است
عنقریب تاریخ دهم اردی بهشت میرسد و تاریخ دهم اردیبهشت
تاریخ انقضای قسمت اعظم از عهد نامه هائی است که
دولت ایران با دول خارجه داشته است...

دتی - تمام عهد نامه ها

وزیر مالیه - بله تمام آنها بایستی قبل از آن تاریخ
عهد جدید با دول خارجه مبنی بر اصولی که دولت
ایران بپذیرد کرده است و اساس آن مبنی بر الغاء
کابینولاسیون و تثبیت تعرفه گمرکی جدید که يك تعرفه
مستقلی است امضاء شود. قسمتهای دیگر که مربوط
بامور قضائی است جریان خودش را دارد و الحمدلله
خیلی هم خوب پیش می رود. در موضوع تعرفه
گمرکی امشب در ضمن این لایحه آمده يك تعرفه
تقدیم مجلس میکنم که در حقیقت تعرفه مستقل مملکتی
ما است (نمایندگان - احسنت احسنت) این تعرفه چنانچه
مرسوم تمام تعرفه های مستقله است برای هر عنوانی از
مال التجاره دارای يك حد اقلی است و يك حداکثری
که پس از تصویب و قانونی شدن آن دولت مخیر خواهد
بود بر حسب اجازه که مجلس خواهد داد عهودی را
که با دول خارجه میخواست نسبت تعرفه به بندبسته
بمقتضیات و مصالح اقتصادی و سیاسی در حدود این
حد اقل و اکثر با آنها منعقد کنند و چنانکه این
جا عرض و تقاضا شده است اگر در دهم اردی بهشت
يك دولی باشند که با ما عهد گمرکی نداشته باشند
البته حداکثر این تعرفه نسبت بانها مجری خواهد شد
يك فقره لایحه است راجع باستجازه از مجلس برای
اعتبار خرید کشتی که قبلاً هم بعرض آقایان رسیده است
و خاطر محترم آقایان مستحضر است اعتباری که میبایستی
تامین بکند این کار را هم برای خرید کشتی و هم تعمیر

کشتی های موجود در خلیج در بودجه ۱۳۰۷
پیش بینی کرده ام ولی برای این که تأخیر نشود
بموجب يك لایحه جدا گانه بنده استجازه کرده
ام که بقدرت بتوانیم تعهدات لازمه را نسبت
بخرید کشتی و تعمیر آنها و آوردن متخصص که در
لایحه عرض شده است بکنیم که وقت از دست نرود
و البته آقایان مستحضرد که این مطلب تا چه اندازه
مؤثر در امنیت خلیج فارس است (نمایندگان - صحیح)
امنیت خلیج فارس هم از نقطه نظر مملکتی حائز يك
درجه مهمی است و هم از نقطه نظر عوائد برای اینکه
ناخلیج فارس کاملاً امن نباشد قاجاچی و قاجاق عوائدی
برای ما باقی نمیگذارد باین ملاحظه بنده تقاضای فوریت
نسبت باین لایحه میکنم و البته چون آقای وزیر عدلیه
يك لایحه خیلی مهمی در دست دارند بنده حق تقدم را
برای ایشان قائل میشوم ولی تقاضا میکنم که بمجرد
اینکه از این مسئله فراغت حاصل شد این لایحه بطور
فوریت در مجلس مطرح شود. يك لایحه دیگری هم هست
که خیلی میل داشتم بنده این لایحه را فردا شب تقدیم
کرده باشم که همراهش بودجه کل مملکتی را بدهم بودجه
مملکتی را امشب خیال داشتم باورم متأسفانه امشب
نرسید ولی فردا شب تقدیم خواهد شد این لایحه
هم مربوط به بودجه ۱۳۰۷ که خاطر آقایان از مطالعه
بودجه مستحضر خواهد شد که برای يك قسمت عمده
از مؤسسات و مسائل مهم در بودجه ۱۳۰۷ يك
اضافاتی بر تصویبات ۱۳۰۶ ما قائل شده ام سه چهار
رقم از این اضافات مربوط بیک مؤسسه است که
تشکیلات باید بدهند و این تشکیلات را باید از اول
سال بدهند و اگر تصویب لایحه بودجه کل مملکتی
که در تحت مطالعه آقایان خواهد بود يك ماه چهل
روز طول بکشد و شروع باین امر نشود يك مصالح
عمده از ما فوت میشود و آن راجع به اضافاتی است
که برای نظمی قائل شده ام راجع به اضافاتی است

که برای امنیت قائل شده ام. راجع به اعتباری است
که برای بودجه حکومت خوزستان قائل شده ام راجع
به اعتباریست که برای خرید خانه برای سفارت خانهای
خودمان که در سه نقطه مهم که پاریس و لندن و
آقره باشد قائل شده ام و صد هزار تومان راجع به
توسعه و خرید ماشین برای ضرابخانه است این
پنج قلم را بنده از لایحه بودجه کل مملکتی استخراج
کردم و بموجب لایحه جداگانه تقدیم میکنم که این را هم
تقاضای فوریتش را میکنم ولی بهمان ترتیبی که عرض
کردم در درجه دوم بعد از این لایحه اولی و هر دو
بعد از انعام لایحه آقای وزیر عدلیه باشد.

(پیشنهاد آقای عمادی بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میبایم که لایحه بودجه مجلس را در این
جلسه مقدم فرمایند و پس از ختم آن لایحه تعیین حکم
جزو دستور باشد

عمادی - يك قسمت از عرایضم را قبلاً عرض کردم
بنده کاملاً موافقم با لایحه تعیین حکم و سایر لوابحی که
از طرف دولت می آید زیرا البته نسبت به اطمینان کامل
و صلاح خود این هیئت دولت است اغلب لوابحشان
(یعنی غیر از این نیست) که می آید بر طبق مصلحت
جامعه و مملکت است البته اگر چنانچه توضیحاتی لازم
است راه حلش دار الشوری است باید بیاید این جا
چیزهایی برش بیفزایند یا تقلیل کنند ولی چیزی که
میخواستیم عرض کم راجع باین پیشنهاد آن است که
علت تقدیم این پیشنهاد بواسطه این است که چون
حقوق فروردین مستخدمین مجلس را آقای وزیر مالیه
ادا نخواهند فرمود و اغلب این مستخدمین مجلس فقیرند
و حقوقشان را بتدریج از اداره مباشرت میگیرند حتی این
وکلا هم هستند که برای وقعات متعدده که برایشان
اتفاق می افتد مجبور میشوند بیایند اینجا و از اداره
مباشرت مساعدت میگیرند...

دتی - ما نمیگیریم

عمادی - شما نمیگیرید بعضیها میگیرند مقصود بنده این است که لایحه بودجه مجلس تمام شود بعد بلافاصله لایحه تعیین حکم بیاید مگر این که برای نامین این مطلب آقایان فردا شب را جلسه کنند و اگر به جلسه فردا شب رای بدهند بنده استرداد میکنم.

نایب رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - در باب دستور بنده عرضی نداشتم

جمعی از نمایندگان - فردا شب هم جلسه هست عمادی - اگر جلسه هست پس بنده استرداد میکنم

نایب رئیس - آقای رفیع

رفیع - بنده عرضی ندارم برای جواب این پیشنهاد اجازه خواستم

نایب رئیس - چند فقره خبر کمیسیون مرخصی است قرائت میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای افخمی بمناسبت کسالت برای عمل و معالجه از پانزدهم فروردین سه ماه اجازه مرخصی خواسته اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق و خبر آرا تقدیم مجلس مینماید

نایب رئیس - آقای عراقی

عراقی - موافقم

نایب رئیس - آقای امیرحسین خان

امیر حسینخان - موافقم

نایب رئیس - مخالفی ندارد رای گرفته میشود

به مفاد این خبر آقای موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد

(خبر دیگر راجع بر مرخصی آقای قوام شیرازی بشرح

ذیل قرائت شد)

نماینده محترم آقای قوام شیرازی برای رسیدگی

بامور شخصی اجازه دو ماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده ضمناً حقوق خودشان را بکتابخانه مجلس تخصیص داده اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آن را تقدیم مینماید

نایب رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

نایب رئیس - آقای عدل

عدل - موافقم

نایب رئیس - رای گرفته میشود بمفاد این خبر آقایانی

که تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد

خبر راجع بر مرخصی آقای طلوع نماینده محترم آقای محمود رضا طلوع بواسطه امتداد کسالت مزاج از روز ششم اسفند بیست روز تقاضای مرخصی کردند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق و خبر آن را تقدیم مینماید

نایب رئیس - آقای دادگر

دادگر - موافقم

نایب رئیس - مخالفی ندارد؟

بعضی از نمایندگان - خیر

نایب رئیس - آقایانی که با مفاد خبر کمیسیون

موافقت قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد

(خبر مرخصی آقای لبقوانی بشرح ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای لبقوانی بعلت کسالت مزاج و لزوم معالجه که نماینده محترم آقای دکتر رفیع خان امین هم تصدیق فرمودند که از اول خرداد الی آخر تیرماه که دو ماه باشد تقاضای مرخصی نموده کمیسیون عذر معزی الیه را موجه دانسته با دو ماه مرخصی

ایشان موافق اینک خبر آن را تقدیم مجلس مقدس می نماید

نایب رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده نه اینک نخواهم نسبت به مرخصی آقای لبقوانی مخالفت کنم ولی خواستم از محترم کمیسیون عریض سؤال کنم که صورت این آقایان که آخر دوره مرخصی میکنند ملاحظه فرموده اند که یکمرتبه اول تیرماه مجلس تعطیل نشود؟ نمایندگان محترم هم مرخصی میکنند مجلس از اکثریت می افتد. لا اقل مجلس تا ۲۲ مرداد باید دق باشد میخواستم عرض کنم آنها را که مرخصی گرفته اند و همینطور آنها را که نمی آیند در نظر بگیرند که مجلس از اکثریت نیفتد

مخبر کمیسیون عریض و مرخصی - بک تذکری نماینده محترم می دهم و از موقع استفاده میکنم از بدو تشکیل کمیسیون عریض فعلی حتی الامکان سعی کرده است با مرخصی ها موافقت نکند ولی متأسفانه وقتی خبر رد به مجلس میآید قبول میشود کمیسیون عریض هم که زیادتر از پنجاه نفر نیستند و البته مسئولیت آنها هم زیادتر است مرخصی هائی را که رد میکند مجلس رای میدهد و قبول میکند بشر این کمیسیون عریض هم مجبور است با احترام عقاید اکثریت مرخصی هائی که می آید تصویب کند راجع به غیبت اشخاصی هم که حاضر نمیشوند آن تقصیر با کمیسیون عریض نیست حالا بعضیها ناخوش و مریضند یا حقیقه همانطور که عقیده حضرتعالی است بنده بالصراحه عرض میکنم که نسبت به مجلس بی اعتنا هستند اما بطوری که ملاحظه میفرمائید ده دوازده عریضه دیگر راجع بر مرخصی به کمیسیون عریض رسیده است و خیلی خوشوقتم که دو سه جلسه بیشتر کمیسیون عریض نخواهد داشت و آنها هم پیش از دو سه تای آنها

تصویب نخواهد شد

نایب رئیس - رای گرفته میشود بمفاد خبر کمیسیون

عریض راجع بر مرخصی آقای لبقوانی آنچنانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد خبر دیگر

(بنحو ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای مقدم برای سرکشی بامورات خانوادگی و اینکه پس از فوت مرحوم پدرشان محل زفته اند و نتوانسته اند بامور شخصی رسیدگی نمایند و تاکنون هم تقاضای مرخصی نکرده اند از ۱۶ خرداد الی دو ماه تقاضای مرخصی نموده کمیسیون با تقاضای ایشان موافق اینک خبر آن را تقدیم مجلس مینماید

نایب رئیس - آقای روحی

روحی - عرض کنم بنده با کمال ارادتی که به آقای مقدم دارم و مخصوصاً نمایندگان آذربایجان بنده می بینم که همه آقایان نمایندگان اصراری دارند که اجازه بگیرند و بنده میترسم که در آخر مجلس دیگر وکیل آذربایجان اینجا نباشد که دفاع از حقوق آنها بکند . . . .

عدل - بنده خدمتان هستم .

روحی - فقط آقای عدل هستند آنها هم ب فکر خودشان بیشتر هستند تا ب فکر مردم این است که بنده تذکر می دهم که لا اقل یکقدری تخفیف بدهند بر مرخصی هایشان زیرا بدون استثناء آقایان نمایندگان آذربایجان اجازه خواسته اند و این برای انالت با عظمت آذربایجان خوب نیست .

مخبر - اولاً از نماینده محترم تقاضا دارم کلمات زننده نسبت بیک نماینده استعمال نکنند آقای قائم مقام وکیل محترم میرزی هستند و از همان ملت هم انتخاب شده اند ثانیاً راجع به آقای مقدم ایشان ابوی شان فوت شده و تاکنون هم مرخصی نکرده اند ولی در اثر بیک پیش آمد ناگواری که برایشان

اتفاق افتاده و در محل کار هایشان بطور کلی مختل است از این نقطه نظر کمیسیون عذرشان را موجه تشخیص داد پدرش مرده، امورش مختل، اگر این عذر موجه نباشد پس چی عذر موجه است؟!

نایب رئیس - آقایانیکه مفاد خبر کمیسیون را تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثر بر خاستند)

نایب رئیس - تصویب شد
(خبر دیگر بترتیب ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای امیر اسدالله خان عسری راجع بخبر رد شده خود دائر بر مرخصی ۱۵ روزه خود بشرح تقاضا نامه که ضمیمه این خبر است از کمیسیون تجدید نظر خواسته کمیسیون نیز مراسله نماینده محترم را تحت مطالعه در آورده و عذر ایشان را موجه دانسته از تاریخ ۱۱ مهر الی ۲۶ مهر مرخصی ایشان را تصویب و خبر آن را تقدیم مجلس مقدس می نماید

نایب رئیس - رای میگیریم بمفاد این خبر آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد آقای استرآبادی پیشنهاد

کرده اند انعام مستخدمین در درجه اول باشد

(پیشنهاد مزبور بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می کنم انعام و عیدی مستخدمین جزء در درجه اول جزو دستور باشد

نایب رئیس - آقای استرآبادی

معتضد استرآبادی - بنده تصدیق می کنم که همدلوا بچی که در مجلس هست مهم است مخصوصا این سه فقره که در دست است که باید در ظرف امشب و فردا شب بگذرد ولی میخواستم عرض کنم چون این مستخدمین جزء يك مردمان فقیری هستند اگر این عیدی با آنها داده میشود باید یکموقعی داده شود که به يك مصرفی برسانند یعنی

قبل از عید بدهند و تصور نمیکنم که خیلی هم طول داشته باشد این است که بنده پیشنهاد کرده درجه اول جزو دستور باشد يك مختصر مذاکره دارد و بعد رای بگیرند آنوقت داخل در آن لوایح بشوند

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - عرضی ندارم

نایب رئیس - آقای عباس میرزا

عباس میرزا - این پیشنهادی را که آقا فرموده اند جلسه گذشته هم شد و قرار بود که قبلا قانون حکمیت بگذرد بعد آن مطرح شود و این لایحه حکمیت هم چند ماده بیشتر ندارد بهتر این است که آقا این پیشنهاد شان را پس بگیرند و مشغول شویم بمذاکره در این لایحه

نایب رئیس - آقای رفیع

حاج آقا رضا رفیع - راجع باین موضوع آقای دادگر دیشب در مجلس پیشنهاد کردند همه آقایان نمایندگان هم با این موضوع کمال موافقت را دارند آقای وزیر مالیه قبل از اینکه مجلس تشکیل شود چند نفر از آقایان از شان سؤال کردند خودشان اظهار داشتند که برطبق این تبصره که گذشت وزارت مالیه میتواند عیدی مستخدمین جزء را پردازد و دیگر لازم نیست در مجلس مطرح شود

استرآبادی - بسیار خوب با این ترتیب بنده استرداد می کنم

نایب رئیس - قانون حکمیت مطرح است تا ماده هفت مذاکره شده و تصویب شده ماده هشتم مطرح است تا بنایا خوانده میشود...

دستی - مذاکرات در این ماده کافی شده است رفیع - این ماده خوانده شده و مذاکره هم کافی شده است

نایب رئیس - این جا نوشته نشده است که مذاکرات کافی شده است اگر کافی شده است پس باید پیشنهادات مطرح شود پیشنهاد آقای دکتر طاهری

(بترتیب ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میشود قسمت ۱ از ماده هشتم این طور اصلاح شود :

هرگاه حکم مشترك حاضر نشود دو حکم دیگر رسیدگی کرده رای خود را در ظرف پنج روز خواهند داد و در صورت عدم توافق محکمه تقاضای یکی از متداعیین بر طبق ماده ۴ حکم مشترك دیگری تعیین می نماید

نایب رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - این پیشنهاد بنده در حقیقت اصلاح عبارتی است زیرا در قسمت اول نوشته شده حکم مشترك اگر حاضر نشود دو حکم دیگر رای بدهند البته اگر توفیق بکنند رای میدهند ولی ممکن است توافق نکنند و رای بدهند رای هم محتاج به اکثریت است و این عبارتی که نوشته شده درست معنی را نمیرساند و اگر عبارت اینطور نوشته شود دو حکم دیگر اگر موافقت کردند رسیدگی میکنند و الا حکمه تقاضای یکی از متداعیین حکم مشترك دیگری تعیین می نماید

مخبر - پیشنهاد آقا را بنده قبول می کنم

مدرس - آقا بنده اجازه می خواهم آقایان بلد نیستند

عضو کمیسیون هم هستم

وزیر عدلیه - پیشنهاد را مجددا بخوانید

(پیشنهاد آقای دکتر طاهری مجددا قرائت شد)

نایب رئیس - مخالفید

مدرس - بلی

نایب رئیس - بفرمائید

مدرس - عرض میشود این الا دو فرد دارد آقای طاهری منحصرش ساختند بيك فرد بيك فردش عدم توافق حکم است بيك فردش مساعده حکم است در کار و در رای دادن اگر منحصر بان فردش کنیم که

فرمودند بيك فرد عدم توافق را میگیرد لکن بيك فرد دیگر را که مساعده و ملاحظه باشد نمیگیرد لذا عرض عدم توافق الا نوشتیم که هر دو فرد را شامل شود ام از اینکه توافق نکنند یا مساعده و ملاحظه در کار بکنند وزیر عدلیه - بنده تصور می کنم که اگر عدم توافق را جلوتر بگذارند آنوقت رفع این اشکال هم خواهد شد باین شکل: دو حکم دیگر رسیدگی کرده رای خود را در صورت توافق در ظرف پنجروز خواهند داد والا تا آخر ماده. و اگر عبارت در صورت توافق را جلو تر بگذارند هم رفع محذور میشود و هم پیشنهاد آقا درست خواهد شد

مخبر - بنده هم موافق هستم

نایب رئیس - این را قبول میکنید؟

مخبر - بلی

نایب رئیس - پیشنهاد آقای بامداد

(بمضمون ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می کنم در قسمت الف بعد از جمله رسیدگی

کرده نوشته شود در صورت توافق

نایب رئیس - آقای بامداد

بامداد - بنده همین نظری که اخیرا اتخاذ شد پیشنهاد

کرده بودم که تأمین شد

نایب رئیس - پیشنهاد آقای غلامحسین میرزا

یک نفر از نمایندگان - نیستند

وزیر عدلیه - بخوانید ببینیم چیست

فهیومی - پیشنهاد ایشان را بنده قبول می کنم

(بمضمون ذیل قرائت شد)

پیشنهاد می کنم در ماده هشت در قسمت (ب) -طر ۳

عوض از تاریخ پنجروز نوشته شود تا پنجروز

وزیر عدلیه - اصلا این غلط مطبعه است همان تا

پنج روز است

نایب رئیس - پیشنهاد آقای کازرون

(باین مضمون خوانده شد)

پیشنهاد می‌کنم قسمت اول از ماده ۸ این نوع اصلاح شود هرگاه حکم مشترك حاضر نشود دو حکم دیگر رسیدگی کرده و رای خودشان را پس از بازده روز خواهند داد

نایب رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - بنده کان می‌کنم مقصودشان از اینکه میگویند بعد از پنج روز بعد از رسیدگی است و الا رسیدگی و دادن رای در ظرف پنج روز برای يك امر ده نومان هم ممکن نیست تا چه رسد باینکه يك امری که محتاج بدیدن دفاتر و اسناد و مدارك و شنیدن اظهارات طرفین باشد و بعد هم بنشینند و رای بدهند و کلیه اینها در ظرف پنج روز بشود؟ این واقعا محال است مبرمائید محال نیست قلبی و ریخته توی يك ظرفی در می‌آورند بنده عرض می‌کنم اگر بخواهند يك امر تجاری را رسیدگی کنند و اسناد و مدارك طرفین را ببینند این شاید یکماه دو ماه وقت لازم دارد که خطوط و دفاتر و اسناد را ببینند و از روی حقاقت رای بدهند بنده عقیده‌ام این است که هر چند مدنی که برای رسیدگی لازم است باید به حکمها وقت داد پس از آنکه رسیدگی شد آنوقت حکمها رای خودشان را بدهند مبرمائید برای رای دادن بازده روز زیاد است و پنج روز باشد من حرفی ندارم ولی رسیدگی و رای دادن پنج روز گمان نمی‌کنم عملی باشد معهذا اختیار با شماست

وزیر عدلیه - عرض می‌کنم يك قسمت دعاوی هست که بسهولت میشود قطع و فصل کرد و يك قسمت دعاوی هست که ممکن است خیلی طول بکشد مخصوصاً بایستی سعی کرد که حکمیت اسباب تسریع کار شود با این حال اگر دعاوی بود که آن دو نفر توانستند در ظرف پنجروز رایشان را بدهند که بسیار خوب و اگر نشد

آن حکم يك را انتخاب میکنند که سه نفری بنشینند و کار را تمام کنند نه اینکه مدت زیادی طول بکشد و کار هم تمام نشود

نایب رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای کازرونی آقایانیکه موافقت فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای ملک مدنی.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

پیشنهاد می‌کنم از ماده هشتم کله قوانین در صفحه پنج از سطر اول حذف شود. نایب رئیس - پیشنهاد آقای بامداد هم همین مضمون است.

(باین نحو خوانده شد)

پیشنهاد می‌کنم در سطر اول صفحه پنج از قسمت ب کله قوانین حذف شود

نایب رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - اینجا در صورتیکه ما قائل نشدیم اشخاص که حکم معین میکنند سواد داشته باشند این دیگر کله قانون را لازم ندارد البته اشخاص وقتی که سواد نداشته باشند هیچوجه مراعات قوانین را نمیتوانند بکنند در مقدمه هم که تصریح شده است حکمها تابع مقررات قانون اصول محاکمات حقوقی نیستند بنده نفهمیدم مقصود از قوانین چیست اگر قانون اصول محاکمات حقوقی است که تصریح شده نباید مراعات کنند اگر قوانین دیگر است که بفرمایند باین مناسبت بنده پیشنهاد حذف کرده

نایب رئیس - آقای بامداد شما توضیح دیگری دارید؟

بامداد - ای در جلسه گذشته عرض کردم خصوصیت حکم این است که تشریفات ندارد یکی هم فقط خبریوت و بصیرت در همان موضوع لازم دارد و پس در سربك

ده سر يك جریب زمین دعوی شده. این چه میخواهد این فقط خبریوت میخواهد که تشخیص بدهد حق با کی است. الان تمام حکمیت های صنفی که میشود اختلاف هائی که پیدا میشود فرض بفرمائید سر پنج من آهن بیست من ریح يك سر قفل دکان برای اینها کی را حکم میکنند! کسی را که از موضوع اطلاع دارد دیگر قاضی لقضاة و انضی القضاة لازم ندارد. اگر میخواهید از موضوع حکمیت استفاده کنید این لفظ را بردارید و انگهی باین ابهام و اجمال نوشتن (قوانین) بطورمطلق ممکن است محکمه اگر میل نداشته باشد بگوید آقا مخالفت بافلاان ماده کردی. چون محکمه مجزی است و حق هم دارد بکنفر حکم لازم نیست تمام قانون ها را بداند. آقای غنبر در جلسه قبل به بنده توضیح دادند که غرض قوانین مدنی است بنده گفتم که این لفظ مطلق است ایشان فرمودند که قوانین مدنی است بقرینه شما را بخدا اینجا کتاب علمی است با قانون عادی که از قرینه استنباط شود اگر میخواهید از حکمیت استفاده کنید این کله باید برداشته شود

نایب رئیس - آقای مدرس

مدرس - آقایان گمان می‌کنم که آن قوانینی که پیش عدلیه داشت و منداول بود مطالعه نکرده اند این عبارتی که در اینجا هست عین عبارتی است که در اصول محاکمات در فصل حکمیت قائل شده با اگر بخواهید به اصطلاح تحصیل کرده ها که شما اسمش را میگذارید تحصیل کرده عین ترجمه است این عبارت همان عبارتی است که در اصول محاکمات است و آن عبارتی که در اصول محاکمات است عین ترجمه است که از جاهای دیگر شده برایتان حالاعرض می‌کنم يك قوانین اداری است که ترتیب اداره است که اصول محاکمات متکفل آن نوع مضامین است اینها در حکمیت ملفی شد ولی يك قوانینی است که مربوط بهابیات مطالب است جاهل بکنند. آن قوانین مراعی است عالم بکنند مراعی است اگر حکمین جاهل

نشستند و دو نفر اختلافی دارند در يك مسئله که یکیش بر گشت کرد بمخالفت با قوانین مسلمة مملکت چه مذهبی. چه مدنی. این برای حکم فایده دارد یا ندارد؟ قانون مملکتی مسلمی که قانون ماهیات کار است جاهل باید اینها را مراعات بکنند محکمه باید مراعات بکنند همه کس باید مراعات بکنند آنچه نباید مراعات بکنند کیفیت ترتیب اداری است و تشکیلات محاکمه که حکمین نباید مراعات بکنند. مثلاً اگر دو نفر نشستند و صلح دادند و مورد صلح يك مسئله شد که مخالف قوانین مملکتی شد آن صلح درست نیست صلح اگر واقع شد در يك چیزی که مخالف قوانین مسلمة مملکتی چه راجع بمذهب باشد و چه راجع بقوانین اساسی و اصولی مملکتی باشد باطل است حکمین صلح هم بدهند باطل است این عبارت در اصول محاکمات عیناً و بعینه هست و اختصاص بمهم ندارد همه دنیا اینچور است. يك قوانین مسلمة دارند که باید محفوظ باشد می‌خواهد جاهل بکنند میخواهد عالم بکنند این عبارت همان عبارت است و چیز تازه نیست.

نایب رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای

ملک مدنی

ملک مدنی - بنده استرداد می‌کنم

نایب رئیس - آقای بامداد که استرداد نکردند رای

میگیریم آقایان موافقین قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای دکتر

طاهری.

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میشود در سطر چهارم از صفحه پنج از ماده

۸ اصلاح عبارتی ذیل بعمل آید

بجای عبارت و اسباب مدارك و دلائل رای تصریح

شود نوشته شود و مدارك و دلائل رای تصریح شود

مخبر - بنده قبول میکنم

مدرس - باید اسناد باشد در چاپ اشتباه شده

وزیر عدلیه - صحیح است بنده تصور میکنم همان طور که آقای مدرس تذکر دادند اینجا يك اشتباهی شده و غلط چاپ شده متأسفانه بنده می بینم کتر اتفاق می افتد که مطبعه مجلس اینهمه غلط چاپ کند. اسناد و مدارک بوده است در اینجا غلط چاپ شده است

دکتر طاهری - اسباب به اسناد تبدیل شود و يك و او هم اضافه شود آنوقت مطلب اصلاح میشود
نایب رئیس - پیشنهاد آقای بامداد (مضمون آتی خوانده شد)

پیشنهاد میکنم سطر پنجم صفحه پنج از قسمت ب اینطور نوشته شود

هرگاه پس از ختم رسیدگی دو نفر از حکم ها در رای توافق نموده و حکم دیگر از امضای رای الی آخر نایب رئیس - آقای بامداد

بامداد - این مسئله واضح است قدری اجمال دارد نوشته هرگاه بعضی از حکم ها از دادن رأی امتناع نمایند اما کی معلوم نیست و قضیه این است که اگر اکثریت طرف موضوع رفت و بکنفر بعد از رسیدگی و ختم موضوع امضا نکرد آنوقت محکمه رای اکثریت را اجراء خواهد کرد ولی عبارت واضح نیست این بود که بنده این پیشنهاد را کردم

وزیر عدلیه - مطلب ماده هم همین است که حکم ها رسیدگی میکنند و دو نفر موافقت میکنند و آن یکی امتناع میکند چون مطلب همین است مانعی ندارد
مخبر - بنده هم موافقت میکنم

نایب رئیس - پیشنهاد آقای افسر

(باین شرح خوانده شد)

پیشنهاد میکنم قسمت آخر جزء دوم ماده هشت

اینطور اصلاح شود

ولی نباید مخالفت با قوانین و شرائط قرار داد حکمیت نماید
مخبر - بنده قبول میکنم این پیشنهاد را
نایب رئیس - پیشنهاد آقای استرابادی (بشرح آتی قرائت شد)

در ماده هشت جمله ب - سطر سوم اینطور اصلاح شود
چنانچه از تاریخ ابلاغ تقاضای مزبور تا پنج روز حکم جدید حاضر نشود استرابادی

وزیر عدلیه - این تاهین شده است.

استرابادی - مقصودم از این پیشنهاد این است که این تاریخ زیاد است.

نایب رئیس - تاهین شد. رای گرفته میشود ماده هشت با اصلاحاتی که آقای مخبر قبول کرده اند آقایانیکه موافقتند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده نهم (بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده ۹ - از حکم حکم غیر منفرد تا ده روز پس از ابلاغ میتوان تقاضای تجدید نظر کرد هیئت تجدیدنظر تشکیل میشود از دو حکم سابق باستثنای حکم مشترك که مطابق ماده ۴ مجدداً انتخاب میشود حکم هیئت قطعی است

نایب رئیس - آقای حاج شیخ بیات

حاج شیخ بیات - بنده در موضوع اصل لایحه در کمیسیون يك نظریاتی داشتم بعرض آقایان اعضاء کمیسیون رساندم ولی بدبختانه مورد توجه واقع نشد. در ماده نهم هم بعضی عرایض کردم راجع بقسمت تجدید نظر در اینکه اصطلاح حکم در عرف ما و در شرع عبارت است از تراضی و تسالم دو نفر شخص ثالثی و حکمیت اجباری مثل وکیل اجباری میباشد...

مدرس - مثل محکمه اجباری میماند و الا دفع افسد بفساد است

حاج شیخ بیات - ما آمدیم در يك مدت بیست

سال مملکت مشروطه يك قوانین موضوعه برای قضائیات مملکت تأسیس کردیم و در تمام ادوار مجلس در هر دوره هم يك کتابهایی در اطراف قوانین اصول محاکمات و غیره ایجاد کردیم و برای مقدمات ورود قاضی و تهیه قضات خوب هم يك مرجحات و اصولی قائل شدیم از نقطه نظر حفظ حقوق مردم بوده همه این قوانینی که وضع شده يك دفعه تمام آن قوانین را در نتیجه این قانون حکمیت آمدیم و بوسیدیم و گذاشتیم نوي طاغچه برای اینکه قانون حکمیت در اینجا میگوید که وقتی یکی از طرفین متداعین تقاضای حکمیت کرد طرف دیگر هم اجبار دارد که حکم از برای خودش معین کند بعد از اینکه این دو طرف حکم را معین کردند محکمه هم يك حکم ناک که در حقیقت قاضی قطعی آن حکم ناک است معین نمود ما برای حکومت کردن بین طرفین متداعین راجع بيك قاضی که مطابق يك قوانین و يك اصولی میآمد و پشت بيك میزی را می گرفت و بيك احکامی صادر میکرد بيك شرایط خیلی مفصلی قائل بودیم و بعد هم که حکم او از تحت امضای او میگذشت برایش يك مراحل دیگری قائل میشدیم از قبیل استیناف و تمیز در حالی که همان قاضی خودش هم شخصاً بيك مسؤولیت های خیلی فوق العاده داشت که در هر قسمت از قوانین موضوعه نخلفانی میکرد بيك محاکم انتظامی قائل بودیم برایش که در تحت بيك محاکمات و مسؤولیت هائی می افتاد...

آقا سید یعقوب - ماده ۹ است. در کلیات صحبت میکنید.

حاج شیخ بیات - بنده توجه دارم. تجدید نظر است آقا کلیات نیست. در اینجا آمده اند حاکم ناک که قاضی حقیقی است برای تمام این مملکت بدون هیچ شرط و قیدی و مطلق العنان او را حاکم علی الاطلاق بر حقوق مردم قرار داده اند...

عمادی - حاکم اکثریت است

حاج شیخ بیات - اگر با حکم طرف من موافقت

کرد آن اکثریت است اگر با حکم بنده موافقت کرد آن اکثریت است...

بروجردی - ناک حاکم نیست

حاج شیخ بیات - حاکم است آقا. اجازه فرمائید بنده عرایض را بکنم بعد شما بفرمائید حاکم حقیقی حکم ناک است برای اینکه حکم از طرف من بر علیه من حکم نمیکند. حکم طرف بر علیه آن طرف حکم نمیدهد. فقط این حکم ناک است که وسط واقع شده که هر طرف میخواهد میچرباند. اگر موافق با حکم من شدم اکثریت پیدا میکنم اگر موافق آن طرف شدا اکثریت با آن طرف است قاضی حقیقی همان حکم ناک است بنده در اینجا در موضوع ایجاد ۹ مخصوصاً در حضور آقای وزیر عدلیه گفتم که خوب است راجع به تجدید نظر ما بيك اصولی را قائل شویم که اقلاً در مرحله نالی حقوق ضعیف ملحوظ شود برای اینکه به عقیده بنده این قانون مستلزم کستن حق ضعیف است برای اینکه هر کس که قدرت دارد حکم ناک به نفع او کار را تمام میکند و در نتیجه طرف ضعیف محکوم خواهد شد و هیچ مسؤولیتی هم متوجه آن قاضی که حکم را معین میکند نیست و همینطور بر آن حکمی هم که این طور حکم داده مسؤولیتی متوجه نیست از میان سه نفر بيك نفر را محکمه بعنوان حکم ناک معین میکند و در واقع ما میگوید برو هر طور دلت میخواهد بکن او هم میرود حکمی میدهد در صورتیکه هیچ مسؤولیت ندارد. محکمه انتظامی هم او را تعقیب نمیکند. وقتی هم که به محکمه بگویند چرا این حکم را معین کردی میگوید من مجبور بودم که با قید قرعه از میان سه نفر بيك نفر را انتخاب کنم و همین کار را هم کردم و از این جهت ایرادی بر من متوجه نیست بنده در تمام قسمت عرایض جوانی که شنیدم فقط سرعت جریان بود و گفته میشد از نقطه نظر علاقمندی که ما بسرعت جریان امور قضائی داریم از این جهت اینطور قرار دادیم و این قانون را هم بيك قانون

خوبی میدانیم اما عقیده بنده، سرعت جریان خیلی خوب است ولی ضمناً باید يك ترتیبی شود که کلاه مردم هم محفوظ بماند و حقوق مردم تضییع نشود و الا اگر بنا شود کلاه مردم برداشته شود سرعت جریان فائده ندارد بلکه باعث خرابی امور و تضییع حقوق مردم است که در مملکت اجرا میشود برای حفظ حقوق مردم است. پس نباید کلاه مردم را برداشت و حقوق مردم را ضایع کرد به خیال آنکه کار سرعت می‌گذرد و این که آقایان می‌فرمایند کار زود می‌گذرد و تمام میشود بنده عرض میکنم آن بدبخت بیچاره که کلاهش رفته او خلاص نشده از این نقطه نظر بنده متعده هستم حالا که آقایان در قسمت اول موافقت کردند در قسمت ثانی هم با بنده موافقت فرمایند و يك راه مفتری برای طرف مظلوم و بدبختی که حقیقتاً باعمال شده باقی بگذارند و مسئله تجدید نظر را اقلات قائل شوند و این تجدید نظر هم باید در محکمه قضائی بعمل آید برای اینکه آن حکم‌هایی که کار را خاتمه داده‌اند از دو حال خارج نیست بعضی از نمایندگان - (با همه) مقصودشان را بگوئید

دو ساعت که نمیشود حرف زد!

حاج شیخ بیات - چیز غریبی است. هنوز عرض بنده تمام نشده چه اصراری است که بنده زود تمام کنم بنده میخواهم يك چیز خوبی بگذرد. مقصود این است در قسمت تجدید نظر اقلایك طوری بشود که در محکمه قضائی بعمل بیاید و حقوق مردم تضییع نشود برای اینکه حکمها با واقعاً طوری شده که بین متداعین را صلح و سازش داده‌اند اگر این طور باشد که خیلی خوب است و هر دو طرف راضی هستند و هیچیک هم تقاضای تجدید نظر نمی‌کنند ولی اگر حکمها بوجه نسالم حکومت نکرده باشند نظر خصوصی نسبت به یکی از متداعین اعمال کرده باشند یا قوم و خویشی بخرج داده باشند یا بواسطه اعمال قوه و قدرت یا هر چه

رفیع - چرا در ماده ۹ صحبت نمیکنید همه‌اش را کله

گذاری میکنید؟

حاج شیخ بیات - عرایض بنده راجع ماده ۹ است شما چرا گوش نمیدهید بنده عرایض منطقی دارم حضرتعالی درست توجه فرمائید

عرایض بنده راجع بقسمت تجدید نظر است که باید در محکمه انتظامی بعمل آید

نقده اسلامی - در کلیات حرف میزنید

حاج شیخ بیات - حضرتعالی باید تکلیف خودتان را معین کنید تکلیف بنده را نمی‌توانید معین کنید. مقصود این است اگر در صورتیکه حکمها قضیه را بطور نسالم خاتمه ندادند و روی ابطال حق یکی از طرفین حکم کردند باید راه حلی قرار داده شود برای تجدید نظر و باین ترتیبی که در این جا قرار داده‌اند مطلب را تأمین میکنند زیرا باز همان قاضی يك حکم ناک را معین میکند پس باید يك نوعی قرار داده شود که جبران کند و آن این است که تجدید نظر در محکمه قضائی بعمل آید و قاضی باید دوباره رسیدگی و تجدید نظر کند نه حکم غرض این است آن طرفی که تقاضای تجدید نظر میخواهد باید وسیله در پیش داشته باشد تا بتواند حق خودش را تقاضا کند و راهش هم این است که یا باید حق تجدید نظر در محکمه قضائی با و داد و یا حق استیناف باید با و داد و با این ترتیب هم ممکن است سرعت جریان حاصل شود و هم حق آن بیچاره که کلاهش برداشته شده محفوظ بماند. از اینجهت بنده عقیده دارم که آقای وزیر عدلیه هم با این ترتیب موافقت فرمایند این بود عرایض بنده و از آقایان تقاضا میکنم که با این نظریه بنده موافقت فرمایند که حقوق مردم ضایع نشود. پیشنهاد هم کرده‌ام و انشاء الله آقایان موافقت خواهند فرمود. و الا این قانون عملی نخواهد بود و فرضاً که حالا بگذرد چندی دیگر مجبور میشویم آنرا فسخ کنیم

حاج آقا رضا رفیع - چقدر حرف میزنید؟

حاج شیخ بیات - آقا بنده حرفم را بزنم. این چه ترتیبی است؟! یعنی چه؟! زوار - بفرمائید. دو ساعت دیگر هم حرف زنید! حاج شیخ بیات - بنده وقتی میتوانم حرفم را بزنم که شما ساکت باشید. عادت کرده‌اید آقا؟! بنده از این موها در عبورم این را مطمئن باشید. مقصود این است که يك پیشنهادی هم بر طبق نظریه خودم حاضر و تقدیم کرده‌ام که تجدید نظر در محکمه استیناف بشود و بعد از آن حکم قاطع باشد و با این ترتیب جمع بین تمام نظریات خواهد شد

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

نایب رئیس - پیشنهادها قرائت میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده نه را اینطور پیشنهاد میکنم:

ماده ۹ - از حکم حکم غیر منفرد ده روز پس از ابلاغ می‌توان تقاضای تجدید نظر کرد مگر اینکه در قرار داد حکمیت به رضای این حق را اسقاط نموده باشند. هیئت تجدید نظر تشکیل میشود از دو حکم مختص باضام سه نفر از اشخاصی که با رضای با بطریق ذیل معین میشوند. محکمه از بین شش نفر از اشخاص که نسبت به سنخ دعوی آنها را بصیر میداند و طرفین دعوا در نزد آنها اتفاق نمایند سه نفر را بقرعه معین میکند حکم این هیئت قطعی است.

تبصره - در دعوی که مدعی به بیش از ده هزار تومان است بجای تجدید نظر حقوق مستاتف بشرط دادن ودیعه صد چهار محکوم به میتوانند تقاضا کنند که محکمه استیناف در صورتیکه رای حکم را ناپدید کند قابل تمیز نیست و این استیناف مانع از نادیده حق الزحمه حکمهای بدوی نخواهد بود. دادگر - شیخ رئیس

نایب رئیس - آقای دادگر

دادگر - وقتی که ماده چهار مطرح بود بنده استفاده

کرده و عرض کرده ترتیب حکمیت را باید روی اساسی گذاشت که خطر اعمال نفوذ يك نفر شخص مفروض ممکن نباشد. فرض فرمائید اگر يك قاضی آمد و در بین حکمها يك سه نفری را که بین خودش و یکی از متداعین معهود بود انتخاب کرد و خواست يك کارهایی بکند نباید گذاشت. بالاخره آن ماده تصویب شد و این فکر هم همینطور در بین ماها معهود و جاری بود در فاصله امشب ما مشاوره کردیم، فکر کردیم که شاید برای این فرض و احتمال يك راه حل اساسی پیدا کنیم و در نتیجه مشاوره و با جلب نظر آقای وزیر عدلیه بالاخره این طور بنظرمان رسید که این قضیه را ناجائی که ممکن است برای آن بیچاره که در چنین تنگنا و مضیقۀ دچار میشود تسهیلات قائل شویم و آن این بود که تجدید نظر را خواستیم يك قدری وسیع تر و بصره آنکسی که تقاضا کرده بگذاریم. بالاخره گفتیم اگر راضی حاصل نشد و یکی از طرفین تقاضای تجدید نظر نمود آن حکم مشرک را حذف میکنیم و شش نفر را بطرفین عرضه می‌کنند. اگر بموجب ماده پنج که موافقت تعیین حکم را معین میکنند رد شوند یعنی اگر یکی از طرفین یا هر دو توافق بر ردش کردند باز رد میشود و الا از بین آن شش نفر سه نفر باقرعه انتخاب میشوند و بعد و نفر سابق این پنج نفر تجدید نظر خواهند کرد با این ترتیب اشکال دارد که پنج نفر بلکه نه نفر را بتوانند ذخیره نگاه دارند برای اعمال نفوذ. و دور بنظر میآید که يك همچو عده برای يك فکر واحدی حاضر باشند که برخلاف حق و عدالت حکم بدهند. بملاره يك فکر دیگری هم ایجاد شد که آنها بجای خودش صحیح است و آن این است که تشبثاتی را که یکی از متداعین برای اعمال نفوذ بر علیه طرفش بکار میبرد غالباً برای ارقام و شیفه های بزرگ است. زیرا در ارقام سبصد تومان و چهارصد تومانی کسی اساساً ب فکر پشت هم اندازی و تشبث نمی‌افتد و این کارها غالباً برای مبالغ کلی و ارقام زیاد

اعمال میشود و برای مبلغ ملی يك مصارفی میشود و اقداماتی میشود. از این جهت ما از ده هزار تومان به بالا را پیشنهاد کردیم و نتیجه این فکر این میشود که کسی که تقاضای تجدید نظر را میکند مخیر است که یکی از دو شق یکی را اختیار کند یکی اینکه به داد و دبیعه استیفايي آن تجدید نظر در وسعت را که در قانون معین است بخواند یا اینکه بتزیی که ذکر شده تقاضای تجدید نظر کند و آن وقت استیفايي این دو رسیدنی ممکن است خودش را مضیق و خصمه خلاص کند ما فکر کردیم و خوبستیم يك کاری نکنیم که مسئله از افراط و تفریط هر دو مصون باشد و با جمعی از رفقا هم توفیق نظر حاصل شد و حالا امیدوارم که مقبول گزینت واقع بشود.

نایب رئیس - آقای حاج بیات

حاج شیخ بیات - يك قسمت از عرایض بنده را آقای دادگر خودتان فرمودند ولی آن قسمت از ده هزار تومان بیابا را بنده مخالفم اگر این پیشنهاد برای مملکت آمریکا بود خیلی خوب و صحیح بود زیرا در آنجا مردمی خیلی متمول و ثروتمند و دعاویشان اغلب از ده هزار تومان متجاوز است ولی در این مملکت فقیر کمی که هزار تومان دارد معمول است و اکثر دعاوی در حدود هزار و دو هزار تومان است و از تمام دعاوی صد پنج آنها پنج هزار تومانی یا ده هزار تومانی نخواهد بود زیرا مملکت اساساً فقیر است آنوقت اگر بخواهیم این نظر را قائل شویم مثل است که اساساً استیفايي نداریم زیرا شما اختصاص می دهید حق استیفايي را بکسانی که دعاویشان از ده هزار تومان بیابا است پس برای حفظ هر دو نظر که هم سرعت جریان باشد و هم حفظ حقوق مردم شده باشد باید آقایان با آن نظریه بنده موافقت فرمایند و با این ترتیب این لایحه تکمیل خواهد شد و بنده موافقت میکنم که از هزار تومان بیابا شد نه ده هزار تومان زیرا چنانچه عرض کردم مردم این مملکت اغلب فقیر و اکثر دعاوی

در این حدود است و غیر از این عمی نیست. وزیر عدلیه - بنده از آقایان خواهش میکنم از نقطه نظر لطفی که اغلب به بنده دارند چون وقت تنگ است مطالب را يك قدری کوتاه کنند. این نظریات مختلفی که اظهار شد بالاخره پیشنهادی که بنده میتوانم قبول و موافقت کنم همان پیشنهاد آقای دادگر است و اگر بخواهیم ششس زبیم عیب های دیگر پیدا میکند و امیدوارم آقای مخیر هم همین را قبول کنند بلکه این قانون زودتر بگذرد.

نایب رئیس - آقای مدرس

مدرس - عرض میکنم خوب است اولاً آقایان رفقا کمیسیون توجه فرمایند مذاکراتی که راجع باستیفايي شد معلوم میشود آقایان کمیسیون با آن همراه نیستند زیرا منظوری که ما از این حکمیت داریم این است که کار سرعت و زود بگذرد. اگر میخواهیم استیفايي قائل شویم عشر این مملکت بلکه زودتر راهش دسترسی استیفايي ندارد و اگر هم بخواهند دسترسی پیدا کنند باز بهمان زحمتهای و محظوراتی که سابقاً در کار بود دچار خواهند شد. این نظر آقایان اعضاء کمیسیون بود که در واقع نظر صلاحی بود. چون این قانون بعقبه بنده يك قانون خوبی است و این يك فکری بود که بغتاً طلوع کرد و در بعضی اذهان وارد شد و امیدوارم برای مملکت هم خیلی نافع باشد و تسلیح خوب بدهد لیکن در جلسه قبیل دیشم بعضی متوجهاند باینکه تجدید نظر داشته باشد. آقایانیکه این نظر را داشته امشب جمع شدند در اطاق و يك وجه حل جمعی در نظر گرفته شد و آن این بود که تجدید نظر شود باینطور که سه نفر حکم جدید معین شود با آن دو نفر که جمعا پنج نفر بشوند و من عقبه ام این است که چون این اشخاص بانتخاب خود طرفین و یا قرعه معین میشوند لکن تمام این محاکمی که آقایان میفرمائید نافع تر است. آقای شیخ العراقین هم يك حرفهای هوایی زدند و کوشم

نمیدهند. این پنج نفر نایب حیدری که محکماً بحکم قرعه معین معین میکنند از هر جهت بهتر است. چرا؟ بجهت اینکه محاکم محبوری کامل بود این آقایان حکم با اختیار خود شخص است و آقایان رفقای کمیسیون عقیده دارند که این قسمت پیشنهاد استیفايي از ده هزار تومان نه بالا تجزیه شود (خوب است آقایان قدری دقت فرمایند) آخر تا هم در مجلس میآید و کلای داناز از ما هم خواهند آمد که تجزیه شن زودتر خواهد بود اگر آنها استیفايي را مقتضی دیدند البته اضافه خواهند کرد ولی حالا بنده استیفايي عقیده ندارم و خیال میکنم باز همان اشکالات - ای ایجاد خواهد شد و بنده معتقدم همان جور است که توافق شده مجلس رای بدهد باقیش را بگذارند برای ادوار بعد

مخیر - بنده اساساً با این پیشنهاد موافقم ولی چون بعضی از رفقای کمیسیون مخالفند ...

آیه الله زاده خراسانی - بنده هم موافقت میکنم

مخیر - پس بنده هم قبول میکنم

نایب رئیس - آقای عدل پیشنهاد تنفس کرده اند

جمعی از نمایندگان - ما همه مخالفیم

عدل - پس میگیرم

پیشنهاد آقای مدرس

پیشنهاد میکنم بعد از لفظ نظر کرد نوشته شود مگر این که در قرار داد حکمیت امضا حق تجدید نظر قید شود.

وزیر عدلیه - بنده قبول میکنم

مخیر - بنده هم قبول میکنم

پیشنهاد آقای دکتر طاهری

پیشنهاد میکنم آخر ماده نه عبارت حکم هیئت قطعی

است تبدیل شود بحکم هیئت تجدید نظر قطعی است

وزیر عدلیه - این واضح است اگر هم نمیفرمودید

همینطور بود

پیشنهاد آقای حاج شیخ بیات

بجای ماده ۹ ماده ذیل را پیشنهاد میکنم

از حکم حکم غیر منفرد تا ده روز پس از اسلاخ میتوان در محاکم استیفايي تقاضای استیفايي نمود حاج شیخ بیات - بنده نسبت باین ماده عقاید خودم را در ضمن مخالفت عرض کردم اینکه آقای مدرس يك نکته فرمودند فرمودند این پنج نفر حکمی که معین میشود بهتر از آن قضای هاستند که تا بحال مطابق قوانین قضاوت میکردند.

مدرس - اجباری بودند

حاج شیخ بیات - اینهم اجباری است فرق آن اجباری ما این این است که آن اجباری در تحت يك قوانینی موظف بود حکم بدهد ولی این اجباری در تحت دلخواه است یعنی مقید هیچ قوانینی نیست مگر قوانین اصلی و اساسی مملکتی ولی قوانین محکمی و سایر قوانینی که قضات در محاکم مقید هستند این حکم مقید نیست بعلاوه بنده عرض کردم این قانون هم طوری که آقای وزیر عدلیه فرمودند از نقطه نظر سرعت جریان ایجاد شده ولی در صورتی که بشود جمع کرد این سرعت جریان را که با حفظ حقوق يك بدلتی توام بشود البته بهتر است. از این نقطه نظر بنده در این پیشنهاد توضیحی که عرض میکنم این نکته است آن قسمت هائی که بخوبی تمام میشود که قطع شده و تجدید نظر لازم ندارد ولی در آن قسمت هائی که حق بکنفر بدلتی از بین رفته او باید يك قضای حقیقه حکمش باشد که مقید به يك قوانینی باشد نه حکم هائی که مقید به قوانینی نیستند باید يك قاضی مقید به قوانینی حکومت بکند که این آدم از روی چه اصولی حکم کرده و حفظ حقوق آن بدلتی را بکند و این حکمی را که استیفايي خواهد کرد و این حکم قطعی خواهد بود تمام جریان مدت سه ماه نخواهد کشید در مدت حکمیت و مدت استیفايي هم حفظ حقوق مردم شده و هم سرعت جریان در آن ملاحظه شد

نایب رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای

حاج شیخ بیات آقایان موافقین قیام فرمایند

(چند نفر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد

پیشنهاد آقای مولوی

تبصره ذیل را ماده ۹ پیشنهاد میکنم

تبصره - راجع به ودیعه موافق ماده ۴۹۸ قانون اصول محاکمات

حقوقی رفتار خواهد شد

ذیلاً توضیح میدهم نظر به اینکه مواد مربوطه اربعیه بواسطه الغاء آن که عملاً فسخ شده و در این مورد که قابل بود بعد میشود باید تکلیف آن معین شود این است که تبصره فوق را پیشنهاد نمودم

مخبر - این پیشنهاد قسمت اخیرش متضمن دلائل پیشنهاد است چون اساساً این پیشنهاد صحیح است و باید تکلیفی برای این قضیه معین شود و بهترین تکلیف همان تکلیفی است که در قانون محاکمات معین شده است بنده هم قبول می کنم

نایب رئیس - پیشنهاد آقای باداد

بامداد - بنده میخواستم اصل ماده را تأیید کنم

حالا استرداد میکنم

پیشنهاد آقای دشتی

پیشنهاد میکنم تبصره ماده ۹ حذف شود

دشتی - تبصره که آقای داد تر پیشنهاد کردند این

تبصره بعقیده بنده بکلی نقض غرض است. برای اینکه

اصولاً قانون حکمیت را برای این مجلس آوردند که زودتر

دعاوی تصفیه شود و گریبان مردم از شر محاکم و از شر این فورمالیتهای

اداری راحت شود این مسئله را هم که آقای مدرس

پیشنهاد فرمودند صحیح است بنده ناچار خودم بکنفر

حکم را معین میکنم و میگویم نو هر چه حکم کنی من

هم قبول می کنم حالا اگر من اشتباه کرده باشم تقصیر

قوانین مملکتی نیست و اگر آقایان خیال میکنند که با

وضع قوانین بتوانند عدالت مطلقه را در مملکت جاری

بکنند محال است و بعلاوه عدالت در بک مملکتی پیشرفت

میکند که روحیات آن مملکت و اخلاق و ملکات فاضله

اهلی آن مملکت کامل باشد عمده وضع این قانون فقط ای این است که زودتر دعاوی مردم قطع و فصل شود تمام مردم شکایاتی که از عدلیه داشتند از این جهت نبود که ظلم می کنند مقصودشان این بود که گریبانشان از شر عدلیه خلاص نمیشود خوب يك مرافعه ده سال پانزده سال طول میکشد و همینکه یکی از این دو نفر محکوم میشدند آنوقت نازه يك راه مفری از برایشان پیدا میشد حالا این پیشنهاد آقای دادگر همان راه مفر را ایجاد میکند آیا تصور کردید که در محکمه استیناف جعفر این محمد نشسته است که بلافاصله حکم بحق بدهد و بهترین ترتیب برای جلو گیری از اجحاف محقوق مردم این هیئت تجدید نظر است وقتی که سه نفر را قبول نکردند پنج نفر میشوند و وقتی که این پنج نفر حکم دادند قطعی میشود. دیگر استیناف ندارد

وزیر عدلیه - چون بنده و آقای مخبر این پیشنهاد را قبول کردم بهتر این است که در موقع رای گرفتن تجزیه شود

پیشنهاد آقای حاج شیخ بیات

پیشنهاد میکنم از پنجهزار تومان قابل استیناف است

حاج شیخ بیات - بنده اولاً پیشنهادی را تقدیم

کردم برای این بود که آقای وزیر عدلیه در موقعی که

بنده راجع بماده عریضی می کردم فرمودند پیشنهاد کنید

موافقت میکنیم از این جهت بنده پیشنهادی تقدیم کردم

و تمنا کردم که آقایان موافقت بفرمایند بلکه این قانون

اصلاح شود دیدم با او موافقت نفرمودند حالا مجبورم

همینطور پیشنهاد کنم تا هزار تومان برای اینکه شاید

یکی از اینها را موافقت کنند در کی-یون که هر چه

پیشنهاد کردم آقایان موافقت نکردند و آنکهی يك نکته

را خواستم عرض کنم آقایان گویا فراموش فرمودند در

سه ماه چهار ماه قبل يك بودجه سنگینی برای

اصلاح وزارت عدلیه و امور قضائی مملکتی قائل

شدیم. چطور شد که ما بکمتریه مان زودی از اصلاحش

مابوس شدیم و مجبور شدیم که این قانون حکمیت را بیاوریم؟ از این نقطه نظر بنده میخواستم تقاضا کنم از آقایان که با این پیشنهاد بنده موافقت بفرمایند اگر چه با تمام پیشنهادها موافقت میفرمایند غیر از این پیشنهاد بنده که برای حفظ حقوق مردم است

نایب رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای

حاج شیخ بیات آقایان موافقین قیام فرمایند (دو نفری برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد. رای گرفته میشود به

خود ماده بدون تبصره و تبصره که آقای مولوی پیشنهاد

کرده اند تبصره نالی میشود اول بخود ماده رای گرفته

می شود (ماده مزبور بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۹ - از حکم حکم غیر منفرد ناده روز پس از

ابلاغ میتوان تقاضای تجدید نظر کرد مگر اینکه در قرار

داد حکمیت بتراضی این حق را اسقاط نموده باشند هیئت

تجدید نظر تشکیل میشود از دو حکم مختص سابق به

انضمام سه نفر از اشخاصی که با بتراضی با بطریق ذیل معین

می شوند :

محکمه از بین شش نفر از اشخاصی که نسبت به سنخ

دعوی آنها را بصیر میداند و طرفین دعوی در رد آنها

اتفاق نمایند سه نفر را بقرعه معین میکنند حکم این

هیئت قطعی است

نایب رئیس - رای گرفته میشود به اصل ماده

آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. تبصره اول.

این طور خوانده شد

تبصره اول - در دعاوی که مدعی به بیش از ده

هزار تومان است بجای تجدید نظر مستانف بشرط دادن ودیعه

صدی چهار محکوم به میتواند تقاضا کند که محکمه

استیناف صلاحیت دار در رای حکم های بدوی تجدید نظر نماید حکم استیناف در صورتیکه رای حکم را نائید کند قابل تمیز نیست و این استیناف مانع از نادیه حق الزحمه حکمهای بدوی نخواهد بود.

نایب رئیس - رای گرفته میشود به تبصره اول

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. تبصره دوم

(شرح آتی خوانده شد)

تبصره ۲ راجع بودیعه موافق ماده ۴۹۸ قانون

اصول محاکمات حقوقی رفتار خواهد شد

نایب رئیس - رای گرفته میشود به تبصره دوم

آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. رای گرفته میشود بماده

با دو تبصره آقایان موافقین قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - اکثریت است

جمعی از نمایندگان - تنفس

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از

نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

نایب رئیس - ماده ده قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۰ در موارد ذیل حکمیت مرفوع میشود.

الف - در صورت تراضی طرفین که باید کتباً بمحکمه

ابلاغ شود

ب - در صورت فوت یا جنون یکی از متداعین

ج - اگر در حین رسیدگی کشف اوضاع و احوالی

شود که مربوط به جنحه و جنایت و در حکم حکم

نافذ و مؤثر بوده و تفکیک جهة حقوقی از جرائی

ممکن نشود

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب
آقا سید یعقوب - يك قدری توجه بفرمائید در اینجا عبارت يكقدری خوب نیست.

در صورت تراضی طرفین که باید کتباً بمحکمه ابلاغ شود یعنی چه؟ یعنی اگر تراضی کردند و بمحکمه ابلاغ نکردند اینجا باز حکم حکم باقی است پس این باید اینطور شود: در صورت تراضی طرفین اگر به محکمه ابلاغ نکردند یعنی به محکمه اطلاع ندادند آن وقت حکمیت باقی است

وزیر عدلیه - عرض میکنم این مسئله که فرمودند بنده خیال میکنم همین شکلی که هست اگر بگذرد بهتر است برای اینکه مقید میشوند اشخاصی که تراضی کردند کتباً بمحکمه خبر میدهند که کی تراضی کرده اند و ختم شده و در صورتیکه بخواهیم این کار را بکنیم ممکن است يك اشکالی تولید شود که بعد از موقع معینه بیایند و اشکالاتی فراهم کنند و اسنادی هم نداشته باشند مثل تمام معاملات. وقتی که شما يك معامله میکنید چرا قرار میگذازید که سند کتبی باید باشد. برای این است اشخاصی بتوانند تشخیص بدهند که در چه تاریخ شما این معامله را کرده اید و بالاخره تراضی معلوم شود پس به همین شکلی که نوشته شده کافی است

پیشنهاد آقای عمادی

پیشنهاد میکنم که در مورد دو از ماده ۱۰ حذف شود.

عمادی - بنده نفهمیدم مقصود از این مورد در چیست برای اینکه در صورتیکه خودش فوت شده باشد يك

کسی را دارد اگر هم صغیر باشد ولی دارد چنانچه در سایر امور از هم کسان دخالت دارند این هم همان حکم را دارد همینطور بچگون باولی خاص دارد باند دارد بنا بر این بنده این مطلب را نفهمیدم خوبست آقای مخبر توضیح بدهند

مخبر - البته آقا در نظر دارند که نقطه نظر از این ماده این است که حکمیت از آنش مرتفع شود یعنی اگر کسی تعیین حکم کرد تعیین حکم مثل تعیین نایب است وقتی که این شخص بچگون شده است یا سفیه شده یا فوت کرده است باید تجدید شود

نایب رئیس - عده رای رای کافی نیست

رفیع - اجازه میفرمائید

نایب رئیس - بفرمائید

رفیع - عرض میکنم اولاً از مقام ریاست خواهشمندم سؤال کنند از اداره مباشرت که چند نفر از آقایان نمایندگان مسافرت کرده اند و بنده گمان نمیکند عده حاضر در مرکز ۱۱۵ نفر باشد اگر چنانچه این مسئله حل شد و برای رای هشتاد و پنج نفر کافی بود و بالاخره خبر مسافرت آقایان با اداره مباشرت رسیده باشد ما داخل کار شویم و الا مجلس را ختم کنیم و فردا شب جلسه تشکیل شود

نایب رئیس - عده که خبر مسافرتشان با اداره

مباشرت رسیده عده کافی برای رای ۸۷ نفر است و اگر خبر نداده باشند نمیشود ماخذ قرار داد بنا بر این جلسه را ختم میکنیم جلسه آتی فردا شب دستور بقیه همین لایحه

(مجلس شش ساعت و سه ربع از شب گذشته ختم شد)